

DOTKLIWY (25) *ai*

o jasne.

sg m N dotkliwy (3). ◇ *I* dotkliwym (1). ◇ *f G* dotkliw(e)j (3). ◇ *A* dotkliwą (3). ◇ *L* dotkliwój (1). ◇ *n G* dotkliw(e)go (1). ◇ *I* dotkliwym (3). ◇ *pl G* dotkliwych (3). ◇ *D* dotkliwym (2). ◇ *A subst* dotkliw(e) (1). ◇ *I n* dotkliwými (2); -émi (1), -(e)mi (1). ◇ *L* dotkliwych (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Dający się dotknąć, stwierdzić dotykiem, dotykalny; tactilis, sub tactum cadens, tractabilis Cn (4)*: Znamionuie theż ciáło káždą rzecz prawdziwą/ dotkliwą ábo nie dotkliwą/ widomą ábo nie widomą *GrzegŚm* 20; *CzechRozm* 185.

Szereg: »zwierzchowny i dotkliwy« (1): iż Iezus Chrístus/ [...] y teraz kroluie: choćiaż teraz cudow zwierzchownych y dotkliwych niemáľz *CzechRozm* 191.

W przeni (1) :

Szereg: »gruby i dotkliwy« (1): y takie pińmá wykręćanie gwałtowne/ nie nie ieť inźzego/ iedno flepotá wielką ciemności onych grubych y dotkliwych Egiptłkich/ przez Antychriťá ná ludzi przywiedzioná. *CzechRozm* 37.

2. *Jawny, oczywisty, widoczny, łatwy do stwierdzenia, istotny, pewny, niewątpliwy (4)*: gdyż wedle Chriťuťá/ y rzeczy [= mowy] fámeý dotkliweý wietłzy Pan niż sľugá *CzechEp* 264.

Szeregi: »jasny i dotkliwy« (1): bobym fie tego nieľpodźiewáľ/ [...] żeby oni rzecz ták iáľná y dotkliwą sľmieli niźczyć y wykorzeniáć *CzechRozm* 267.

»i widomy i dotkliwy« (1): iż ony [*uczynki*] sľá iednym zwierzchownym sľwiádecťwem y widomym y dotkliwym/ wiáry náľzey wewnętrzney y serdecźney. *CzechRozm* 214.

»żywy i dotkliwy« (1): Co wśzyťko ieť iáko iednym żywym y dotkliwym wywodem y sľwiádecťwem/ iż fie iuź proroctwá sľpełniły *CzechRozm* 165.

3. *Dokuczliwy, przykry, ostry, uszczypliwy, dający się we znaki, obelżywy, bezczelny, złośliwy; acidus, crimosus, diasyrcticus, dicax, cum aculeo et maledicto facetus, famosus, maledicus, mordax, petulans Cn (14)*: *KlonŻal* C3v; Otoż cokolwiek dotkliwego ieť ná vmyśle/ ná duźzy/ to trapi boiáźniá człowieká *GórnRozm* A3.

Wyrażenia: »język dotkliwy« (2): Ich ięzyk dotkliwy Miecz ieť przeráźliwy *KochPs* 91; *KlonWor ded* **3.

»dotkliwa przymowka, mowa, rzecz« [*szyk* 3 : 2] (3 : 1 : 1): *KochOdpr* Bv; kiedyś prze dotkliwą mowę Miaľ podáć głowę. *KochTr* 16; Wśźákże y ia z rzeczy dotkliweý mogę teź to sľądzić: że y to czyni y nie wedle Bogá/ y chriťuťá Páná *CzechEp* 57; [*w niebie*] nie máľz wśźcerbienia sľawy/ y dotkliwych przymowek *LatHar* 598, 602.

»słowo, przysłowie dotkliwe« [*szyk* 2 : 2] (3 : 1): [*Syn Boży cierpiaľ*] ná sľawie dotkliwe sľowá/ y ná sľámym Krzyżu/ od czworákich ludzi obelźenie. *LatHar* 679, 274; *SarnStat* 1302; Iuź tákí mieýfcá nie ma w orźzaku cnotliwym: Wśźędy go doieźdźáią przyśłowiem dotkliwym. *KlonWor* 37.

»dotkliwa uszczyпка« (1): sľawá nákoniec ták dotkliwym wśźczypkom y przymowkom niezlicźonym podlega. *LatHar* 602.

Szeregi: »hardy a dotkliwy« (1): poślął pirwey z hárdym á dotkliwym pośelftwem Meczyus do Tullulá *BielKron* 101v.

»dotkliwy i jadowity« (1): Iuż tám ięzyk dotkliwy y bárzo iádowity/ gorfzy ieft á niżeli *fagittae potentis acutae, cum carbonibus defolatoriis*. *KlonWor ded.* **3.

4. *praw. Kryminalny, karny; criminalis JanStat* (3) : O zaftępiéch w rzeczy dotkliwéy álbo niedotkliwéy. [*Evictiones in criminalibus. JanStat* 630] *SarnStat* 580; Ilekroć v fądu w fprawách dotkliwych [*in causis criminalibus JanStat* 631] [...] kto będzie obwinion *SarnStat* 580.

Szereg: »tak potoczny jako dotkliwy« (1): O Prokuratorfkiéy władzéy, w poftępowaniu w fprawách, ták potocznych/ iáko dotkliwych. *SarnStat* 571.

Synonimy: 2. *jasny, jawny, widomy*; 3. *dokuczliwy, gruby, hardy, jadowity, przykry, uszczypliwy, złośliwy*; 4. *kryminalny*.

Cf **NIEDOTKLIWY**